

Ανασχεδιασμός Διαδικασιών και Πολιτικών για την Ομογένεια. Αναζητήσεις, Θέσεις και Προτάσεις.

Dr. Μαίρη Χ. Κουδούνα
Επιστημονικός Συνεργάτης ΑΣΠΑΙΤΕ

Περίληψη

Οι πολιτικές για τον Παγκόσμιο Ελληνισμό αποτελούν ξεχωριστό τμήμα της εξωτερικής αλλά και της εκπαιδευτικής μας πολιτικής. Οι πολιτικές ενίσχυσης των ιστορικών καταβολών και της εθνικής ταυτότητας των Ομογενών σε συνδυασμό με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και την Οικουμενικότητα του Ελληνισμού αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της Ελληνικής Συνείδησης και την προβολή του Ελληνικού Πολιτισμού. Σήμερα η Ελληνική Διασπορά στο γενικότερο πλαίσιο των οικουμενικών αγορών και ιδεών με τις νέες τεχνολογίες και επικοινωνίες δικτυώνεται και λειτουργεί σε ένα παγκόσμιο δίκτυο σε ένα οικουμενικό περιβάλλον σε πείσμα των καιρών και της κρίσης και έχει να διδάξει στον υπόλοιπο κόσμο ότι ο Έλληνας ήταν ανέκαθεν πολίτης του κόσμου. Η Εκπαίδευση των Ελληνοπαίδων του εξωτερικού «ενισχύεται αποφασιστικά μέσα από τη συνέργεια, (Πρόγρ. Δηλώσεις για την Εκπαίδευση 9-7-2012)», της Ελληνικής Πολιτείας, του Οικουμενικού Πατριαρχείου των άλλων Πατριαρχείων και των Ελληνικών Κοινοτήτων της Διασποράς και σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, από την Πρωτοβάθμια έως την Ανώτατη Εκπαίδευση και την ενίσχυση των Πανεπιστημιακών Εδρών Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού, με την κινητοποίηση των δυνάμεων της Διασποράς και των Προξενικών Αρχών και την καλύτερη αξιοποίηση του Ανθρώπινου Δυναμικού για την παγκόσμια ανάδειξη της αληθινής Ελλάδας.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Praktiken für das weltweite Griechentum bilden einen eigenen Teil unserer Auslands- wie auch Bildungspolitik. Die Politik der Stärkung der historischen Abstammung und der nationalen Identität der Auslands griechen in Kombination mit den sozialen und finanziellen Verhältnissen und der weltweiten Verbreitung des Griechentums sind unentbehrliche Voraussetzungen für die Stärkung des griechischen Bewusstseins und der Präsentation der griechischen Kultur. Heute vernetzen sich die Auslands griechen im allgemeinen Rahmen der weltweiten Märkte und Ideen mit neuen Technologien und Kommunikationsarten und agieren als globales Netzwerk in einer weltweiten Umgebung den Zeiten und der Krise zum Trotz, und haben dem Rest der Welt zu zeigen, dass der Grieche schon immer ein Weltbürger war, Die Ausbildung der griechischen Kinder im Ausland «wird entscheidend gefördert durch die Mitwirkung (Absichtserklärung für die Bildung 9.7.2012)» des griechischen Staates, des ökumenischen Patriarchats, der anderen Patriarchate und der griechischen Auslandsgemeinden in allen Bildungsstufen, von der Grundschulbildung bis zur Hochschulbildung und die Förderung der Universitätslehrstühle griechischer Sprache und Kultur, durch Mobilisierung der Kräfte der Auslands griechen und der Konsulate und den effizienteren Einsatz der Arbeitskräfte zur weltweiten Darstellung des echten Griechenlands.

Οι πολιτικές για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο εξωτερικό και την Ομογένεια αποτελούν βασικό στοιχείο της Εξωτερικής αλλά και της Εκπαιδευτικής Πολιτικής της χώρας μας. Η πιθανή δημιουργία Ελληνικών Πολιτιστικών Κέντρων και «*Εστιών Ελληνομάθειας*», σε μεγαλουργίες όλων των χωρών της οικουμένης, συνάδει με το πνεύμα της πολιτιστικής πολυμορφίας τόσο των Ευρωπαϊκών Πολιτικών όσο και των Διεθνών Πολιτικών τουλάχιστον σε εκείνα τα αστικά κέντρα όπου η παρουσία των Ελλήνων είναι πολυπληθής (Καζάζης, 2010).[1]. Σίγουρα περισσότερο αποτελεσματικές, γίνονται οι πολιτικές αυτές, όταν η ελληνόγλωσση εκπαίδευση περνάει σταδιακά και στην ευθύνη και συνεργασία των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών υποδοχής, με παράλληλη στήριξη από το μητροπολιτικό κέντρο της Ελλάδας και αποκτούν μια άλλη δυναμική, στη λογική μιας ανταποδοτικής διαπραγμάτευσης.[2].

Πρόσφατο παράδειγμα θετικής πολιτικής πρακτικής, από τη μακρινή Αυστραλία για το μέλλον της ελληνικής γλώσσας, αναφέρουμε ότι η Ανεξάρτητη Αρχή της Αυστραλίας με το όνομα ACARA, (Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority), στο Σύνδεσμο συμπεριέλαβε την ελληνική γλώσσα ως Δεύτερη Ξένη Γλώσσα στα πλαίσια του Αυστραλιανού Εθνικού Αναλυτικού Προγράμματος. (Γκόκας, 2013). [3]. Εκτιμούμε ότι η συγκεκριμένη απόφαση, είναι ιστορικής σημασίας, για το μέλλον της Ελληνικής Γλώσσας και τη διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ομογένειας, στη μακρινή αυτή ήπειρο. Σύμφωνα πάντα με το ίδιο έγγραφο τον Μάιο του 2013 θα ολοκληρωθεί το έργο της συγγραφής των Αναλυτικών Προγραμμάτων στην Αυστραλία για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο και μέχρι το τέλος του ημερολογιακού έτους 2013, που στην Αυστραλία συμπίπτει με το Ακαδημαϊκό Έτος, θα τεθεί υπόψη του Ομοσπονδιακού Υπουργού Παιδείας καθώς και των ομολόγων του από τις επιμέρους Πολιτείες στο πλαίσιο ενός Ministerial Council. Αυτό που χρειάζεται «*σε τέτοιες περιπτώσεις για το μάθημα της ελληνικής γλώσσας είναι να λάβει στο μέλλον τα αναγκαία points ώστε να γίνει δελεαστικό ως μάθημα επιλογής και η υποστήριξη του μαθήματος των ελληνικών από την ίδια την ομογένεια*».

Από τη βιβλιογραφία (Μάρκου, (2011), [4], Δαμανάκης, (2003), [5], Χάρης, (2004), [6]) και στοιχεία της Διεύθυνσης Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ προκύπτει ότι η οργάνωση της Ελληνόγλωσσης Εκπαίδευσης στο εξωτερικό και οι εκπαιδευτικές μονάδες που παρέχουν την ελληνόγλωσση εκπαίδευση μπορούν να έχουν διάφορες μορφές και σχήματα. Να σημειώσουμε εδώ ότι πολλές φορές οι όροι και η εξειδικευμένη ορολογία για τις πολιτικές για την Ομογένεια από τις χώρες που λειτουργούν ως χώρες υποδοχής και οι Ακαδημαϊκές Πρακτικές σε αυτές τις χώρες για τον Απόδημο Ελληνισμό ή Ελληνισμό της Διασποράς ή Οικουμενικό Ελληνισμό, δεν συμπίπτει με εκείνη της διοίκησης από τη Μητροπολιτική Ελλάδα. Δεχόμαστε ως παραδοχή ότι με τον όρο, «*Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση*», εννοούμε κάθε μορφή Εκπαίδευσης κατά την οποία διδάσκεται η Ελληνική γλώσσα και στοιχεία ιστορίας και πολιτισμού ή χρησιμοποιείται η ελληνική γλώσσα ως μέσο για τη διδασκαλία άλλων αντικειμένων και στο πλαίσιο της οποίας λαμβάνει χώρα μια ελληνική κοινωνικοποίηση των μαθητών σε χώρους όπου επικρατεί η ελληνική ως γλώσσα για την κάλυψη καθημερινών επικοινωνιακών και λοιπών αναγκών και συνδέεται πολλές φορές και με θεσμικούς ρόλους. (Κουδούνα, 2011). [7]. Οι πιο γνωστές μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης είναι:

- *Σχολεία, αμιγή Ελληνικά.* Είναι Σχολεία που λειτουργούν ως αυτόνομες σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τα συναντάμε κυρίως στη Γερμανία με φορέα το Ελληνικό Κράτος και σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία και τα Ελληνικά Αναλυτικά Προγράμματα, διδάσκουν Εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων που αποσπώνται από την Ελλάδα και οι τίτλοι σπουδών

αναγνωρίζονται ως ισότιμοι με τους τίτλους των αντίστοιχων σχολείων της ημεδαπής με απόφαση του Υ.ΠΑΙ.Θ.

- *Σχολεία Ημερήσια ή Δίγλωσσα Σχολεία.* Αυτόνομες σχολικές μονάδες κάθε βαθμίδας εκπαίδευσης με αμιγή ελληνικό ή μικτό μαθητικό πληθυσμό που λειτουργούν κυρίως στις Η.Π.Α, στον Καναδά και στην Αυστραλία με φορέα παροικιακές οργανώσεις και σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας υποδοχής, τα προγράμματα σπουδών και το διδακτικό υλικό, είναι της χώρας υποδοχής και χορηγούν τίτλους σπουδών της χώρας που τα φιλοξενεί. Ως προς το Ελληνόγλωσσο Πρόγραμμα διδάσκουν Εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων που αποσπώνται από την Ελλάδα όπως βέβαια και εκπαιδευτικοί της χώρας φιλοξενίας και τα προγράμματα σπουδών εκπονούνται στη χώρα υποδοχής με τη βοήθεια της Ελλάδας σε επίπεδο ανταποδοτικής διαπραγμάτευσης. (Πανεπιστήμιο Κρήτης). [8].
- *Ενταγμένα Τμήματα.* Τάξεις, Τμήματα ή Προγράμματα Ελληνικής Γλώσσας που εντάσσονται σε σχολεία ξένων χωρών. Ακολουθείται το αναλυτικό πρόγραμμα της χώρας υποδοχής και στους αποφοίτους χορηγούνται τίτλοι σπουδών του ξένου σχολείου. Διδάσκουν Εκπαιδευτικοί που αποσπώνται από την Ελλάδα κυρίως Ειδικοτήτων ΠΕ70 και ΠΕ02. (Εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας και Φιλολόγοι).[9]
- *Charter Schools.* Δημόσια Αμερικάνικα Σχολεία με ένα ελληνόγλωσσο πρόγραμμα στο σφαιρικό και ολοκληρωμένο πρόγραμμά τους παρόμοιο με εκείνο των δίγλωσσων σχολείων.
- *Κρατικά Ευρωπαϊκά Δίγλωσσα Σχολεία όπως το Staatliche Europaschulen Berlin,* Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα κρατικά Ευρωπαϊκά Σχολεία Βερολίνου (ΚΕΣΒ) λειτουργούν ως τμήματα κανονικών κρατικών σχολείων, που έχουν και αμιγώς γερμανικές τάξεις και διοικούνται αποκλειστικά από τις γερμανικές εκπαιδευτικές αρχές. Τα ΚΕΣΒ προωθούν το εκπαιδευτικό μοντέλο της δίγλωσσης εκπαίδευσης, με ισότιμες, ισοδύναμες «εταιρικές γλώσσες», τα Ελληνικά και τα Γερμανικά. Η Ελληνική Πολιτεία έθετε μέχρι και το σχολικό έτος 2012-2013 στη διάθεση του γερμανικού φορέα τους Έλληνες Εκπαιδευτικούς και η Ελληνική Πολιτεία διαθέτει το Εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία των μαθημάτων που γίνονται στην Ελληνική Γλώσσα. (ΔΙ.Π.Ο.Δ.Ε).[10].
- *Μη ενταγμένα Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (Τ.Ε.Γ).* Πρόκειται για τμήματα Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στα οποία γίνονται μαθήματα Ελληνικής Γλώσσας, Ελληνικού Πολιτισμού, Ορθοδοξίας και Οικουμενικότητας της Ορθοδοξίας, Ιστορίας και Εθνολογίας της Ελλάδας, με ευθύνη των Διπλωματικών και Προξενικών Αρχών, αλλά και των Ομογενειακών Συλλόγων και του Οικουμενικού Πατριαρχείου αλλά και των υπολοίπων Πατριαρχείων και άλλων Πολιτιστικών Φορέων. Παλαιότερος όρος που είναι γνωστά τα τμήματα αυτά είναι Τμήματα Μητρικής Γλώσσας. Είναι τμήματα που λειτουργούν το απόγευμα και το Σάββατο σε αίθουσες που παραχωρεί η εκκλησία, όπως το κτίριο που στεγάζεται η Ελληνική Εθνική Σχολή Βιέννης, η οποία λειτουργεί συνεχώς από το 1804, [11] ή τα σχολεία ή άλλοι φορείς των χωρών υποδοχής χωρίς να εντάσσονται στο πρόγραμμα των σχολείων αυτών. Στα τμήματα αυτά διδάσκουν Έλληνες Εκπαιδευτικοί, αποσπασμένοι από την Ελλάδα συναφών ως προς τα αντικείμενα διδασκαλίας ειδικοτήτων κυρίως Δάσκαλοι και Φιλολόγοι ή συμβασιούχοι Ομογενείς Εκπαιδευτικοί.[12]. Το 2011 από το Υ.ΠΑΙ.Θ θεσπίστηκαν κριτήρια [13] και με μια πρώτη αναγνώριση με βάση τον αριθμό των μαθητών και τις ώρες διδασκαλίας αναγνωρίστηκαν 124 από τα 800 Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας ανά τον κόσμο. [14]. Όμως στα πλαίσια των εκπαιδευτικών, διπλωματικών και πολιτισμικών πολιτικών αποκλείστηκαν τμήματα με υψηλή πολιτισμική, οικουμενική και πολιτικο-κοινωνική σημασία για την Ελληνική γλώσσα και τον

Οικουμενικό Ελληνισμό, η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη και μπορούμε να αναφέρουμε ότι μετά το Φ.Ε.Κ 2458/2011 αναγνωρίστηκαν Τ.Ε.Γ και με άλλα κριτήρια όπως π.χ. εάν είναι μοναδικό Τ.Ε.Γ στη χώρα υποδοχής, όπως τα Τ.Ε.Γ Αγίου Αθανασίου CAMBRIDGE στην Αγγλία, (Φ.Ε.Κ 2830/22-10-2012, τ.Β'), Γενεύης-Λοζάνης στην Ελβετία (Φ.Ε.Κ 2830/22-10-2012, τ'Β), Χάγης, το Τ.Ε.Γ Άμπου-Ντάμπι στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, τα Τ.Ε.Γ Βαρσοβίας στην Πολωνία, Λουξεμβούργου, Στρασβούργου και Τ.Ε.Γ Μασσαλίας στη Γαλλία, τα Τ.Ε.Γ Παλέρμου και Ρώμης στην Ιταλία, το Τ.Ε.Γ Βαρκελώνης στην Ισπανία, το Τ.Ε.Γ Κατάρ στο Κατάρ, το Τ.Ε.Γ Ιρλανδίας στην Ιρλανδία, το Τ.Ε.Γ Λισαβόνας στην Πορτογαλία και σήμερα (Απρίλιος, 2013) η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη.

- *Εκπαιδευτικές Μονάδες που ιδρύονται στα πλαίσια διεθνών ή διακρατικών συμφωνιών στα πλαίσια της εξωτερικής μας πολιτικής.* (Αβραμόπουλος, 2012).[15].
- *Ελληνικά τμήματα των Ευρωπαϊκών Σχολείων και των Σχολείων Διεθνών Οργανισμών.*[16],[17].
- *Τμήματα Ελληνικών Σπουδών ή «εστίες ελληνομάθειας» ή «Έδρες Ελληνικών Σπουδών».* Πανεπιστημιακά Τμήματα Νεοελληνικών ή Αρχαιοελληνικών ή Βυζαντινών Σπουδών ανά τον κόσμο ή άλλες μορφές οργάνωσης Ελληνικών Σπουδών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση άλλων χωρών ή και σχολές οικουμενικότητας της Ορθοδοξίας ή Θεολογικές Σχολές. Σε πολλά από αυτά τα Πανεπιστημιακά Τμήματα το Ελληνικό Υπουργείο στέλνει Έλληνες Εκπαιδευτικούς για το πρόγραμμα διδασκαλίας και τα στελεχώνει με υψηλών προδιαγραφών και υψηλά κριτήρια προσόντων και επιδόσεων των συγκεκριμένων ατόμων. Για παράδειγμα εκπαιδευτικοί μας είναι αποσπασμένοι και διδάσκουν στο τμήμα Ελληνικών στη Σχολή Μετάφρασης και Διερμηνείας του Πανεπιστημίου της MONS-AINΩ στο Βέλγιο και συγκεκριμένη εκπαιδευτικός που διδάσκει εκεί είναι και Ορκωτή Μεταφράστρια, «*παρά τη Βελγική Δικαιοσύνη*». [18]. Υπολογίζεται περίπου ότι πεντακόσια (500) Πανεπιστήμια ανά τον κόσμο έχουν ενισχυθεί κατά καιρούς από την Ελληνική Πολιτεία, είτε με οικονομικούς, είτε με ανθρώπινους πόρους στα πλαίσια της εξωτερικής, πολιτισμικής και εκπαιδευτικής Πολιτικής μας από τα συναρμόδια Υπουργεία. Ζητούμενο να καταστεί ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός χώρος ορατός, διαφανής και συγκρίσιμος μέσα από την μετρησιμότητα, την ανταγωνιστικότητα, την προσαρμοστικότητα, την ευελιξία, την επιτελεσματικότητα, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την αναλωσιμότητα. Οι δείκτες και τα κριτήρια ποιότητας αποτελούν τα Standards, «*συνιστούν δε βασικά συστατικά στοιχεία στη διακυβέρνηση της νέας οικονομίας της εκπαίδευσης*». (Lawn, M.)[19]. Η 7^η Ομάδα Εργασίας της συνδιάσκεψης για τη διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας, στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση που έγινε στη Θεσσαλονίκη (28, 29, 30 Ιουνίου 2010), προτείνει την ανάγκη χαρτογράφησης των «*εστιών Ελληνομάθειας*», καθώς όπως αναφέρει να αποφεύγεται εφεξής ο παραπλανητικός όρος «*Έδρες Εξωτερικού*».[20]. Για τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση διαπιστώνει ότι «*Υπάρχουν πολλά προβλήματα όπως η μη οργανική ένταξή τους στα ξένα Πανεπιστήμια, με λαμπρές εξαιρέσεις ωστόσο*». Μελλοντική πρόταση να αξιοποιηθεί η χαρτογράφηση που προτάθηκε από την ίδια ομάδα εργασίας και αφού διερευνηθούν οι ανάγκες των Πανεπιστημιακών «*Εστιών Ελληνομάθειας*», σε διδακτικό προσωπικό και να χρηματοδοτηθούν οργανικές θέσεις στα ξένα Πανεπιστήμια από το Ελληνικό Δημόσιο ή και την Ομογένεια στα πλαίσια διαπανεπιστημιακών συμφωνιών ή διακρατικών οι οποίες βέβαια είναι περισσότερο χρονοβόρες. Σε κάθε περίπτωση

είμαστε ακόμη σε στάδιο πολιτικών διαπραγματεύσεων δεδομένου ότι σε κάθε χώρα οι συνθήκες είναι διαφορετικές.[21].

- Με διεθνείς και διακρατικές συμφωνίες δύνανται να ιδρύονται δίγλωσσα σχολεία κάθε βαθμίδας εκπαίδευσης ή τάξεις, τμήματα ή προγράμματα ελληνικής γλώσσας τα οποία εντάσσονται σε σχολεία ξένων χωρών και ακολουθούν τους κανόνες που ορίζονται σε αυτές καθώς και να καθορίζονται ιδιαίτεροι τύποι εκπαιδευτικών μονάδων ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης που επίσης ακολουθούν τους κανόνες που ορίζονται στις συμφωνίες, όπως για παράδειγμα τα ελληνικά σχολεία στην Τουρκία. Σε αυτό το πλαίσιο, ο σεβασμός του διεθνούς δικαίου θεωρείται υποχρέωση των ιδεολογικοπολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών ή άλλων σχηματισμών. Η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις συνθήκες τις οποίες έχουν υπογράψει τα κράτη ή Διεθνείς Οργανισμοί και ο σεβασμός των κανόνων νομικών και εθιμικών της διεθνούς νομικής τάξης. Σήμερα επίκαιρο αντικείμενο διαπραγμάτευσης και στις εκπαιδευτικές πολιτικές που αγγίζουν και την Ομογένεια είναι το ευρύτατο υπάρχον νομικό πλαίσιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα πολιτικά κοινωνικά και οικονομικά.[22].

Τα ελληνόπουλα στο εξωτερικό βιώνουν ένα δίγλωσσο-διπολιτισμικό περιβάλλον (σε μικροεπίπεδο) και ταυτόχρονα ένα πολυπολιτισμικό, πολυγλωσσικό περιβάλλον (σε μακροεπίπεδο). Η γνωριμία και η συνεχής επικοινωνία και επαφή με διάφορους πολιτισμούς είναι μια ανεκτίμητη ευκαιρία για τη δημιουργία μιας ανοιχτής και ευέλικτης προσωπικότητας. Κατά την Τρίαρχη-Herrmann* [23], στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας γίνονται αντιληπτές από Έλληνες αποσπασμένους εκπαιδευτικούς στο εξωτερικό δυσκολίες στους μαθητές που εμφανίζονται στον γλωσσικό αναπτυξιακό τομέα. Χαμηλές σχολικές επιδόσεις οι οποίες είναι αποτέλεσμα επίδρασης μιας σειράς παραγόντων συστημάτων και υποσυστημάτων. Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί που αποσπώνται για ένα χρονικό διάστημα στο εξωτερικό έρχονται σε επαφή με μαθητές των οποίων οι ικανότητες αλλά και οι δυσκολίες, οι εμπειρίες ζωής αλλά και οι προσδοκίες δεν είναι σχεδόν πάντα ίδιες με αυτές των μαθητών της Ελλάδας. Από την εμπειρία μου στην Ελληνική Εθνική Σχολή Βιέννης Αυστρίας, ολόκληρη η Εκπαιδευτική διαδικασία στην Ελλάδα διαφέρει κατά πολύ με αυτή που πραγματοποιείται στο εξωτερικό για την ελληνική παιδεία και εκπαίδευση. Από τη στιγμή που αποσπάται ο Έλληνας εκπαιδευτικός θα πρέπει να ανασχεδιάσει την διδακτική του ικανότητα και γνώση, να ενημερωθεί για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας που αποσπάται, να γνωρίσει νέες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης. Θα πρέπει να αποκτήσει ειδικευμένες γνώσεις σχετικά με το φαινόμενο της διγλωσσίας και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης σε πολυπολιτισμική κοινωνία. Η ευελιξία και η καινοτομία πρέπει να τον διακρίνουν. Επιπλέον μια σειρά ευρωπαϊκών πολιτικών επηρεάζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διαμορφώσουν ικανότητες ώστε να προσεγγίζουν και να ενσωματώνουν στοιχεία επιτυχημένων εκπαιδευτικών συστημάτων άλλων χωρών. Ο εκπαιδευτικός στο εξωτερικό είναι Πρεσβευτής της Ελλάδας και έχει τον ρόλο του σολίστα όχι στη μετάδοση πληροφοριών, αλλά στην ενίσχυση της ικανότητας των μαθητών, να αναζητούν, να οργανώνουν και να διαχειρίζονται τη γνώση, μαθαίνουντάς τους να ζουν μαζί με τους άλλους και να τους κατανοούν.[24].

* Τον Φεβρουάριο του 2013 η κα Τρίαρχη-Herrmann ήταν Υπεύθυνη Κρατικού Ινστιτούτου για την Εκπαιδευτική Έρευνα στο κρατίδιο του Μονάχου.

Η χώρα μας σήμερα θέλει να διασφαλίσει ότι οι μαθητές της μέσω της εκπαίδευσης των ελληνικών, είναι σε θέση να φτάσουν σε αξιοπρεπή μαθησιακά αποτελέσματα και να αποκτήσουν αξίες και δεξιότητες, που θα τους διευκολύνουν ώστε να παίξουν θετικό ρόλο στην κοινωνία που αναπτύσσονται. Η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στις εστίες ελληνομάθειας του εξωτερικού και η προώθηση και υποστήριξη των καινοτόμων προσπαθειών που καταβάλλονται από τις ελληνικές μειονότητες της διασποράς, είναι βασικό ζητούμενο που συνδέεται με την ανατροφή των παιδιών και τη σωματική και ψυχική υγεία τους με την ανάπτυξη των εκπαιδευτικών συστημάτων, την αποκατάσταση των εκπαιδευτικών και κοινωνικών ανισοτήτων, την εμπλοκή των γονέων και της κοινότητας στη σχολική μάθηση και τη βελτίωση των αναλυτικών προγραμμάτων και των σχολικών βιβλίων. Το 2001, 164 κράτη-μέλη του Ο.Η.Ε συνήλθαν στο Dakar, της Σενεγάλης και πήραν τη σημαντική συλλογική απόφαση, να επεκτείνουν έως το 2015 τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες για όλα τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικους, θεωρώντας ότι η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα για όλους τους ανθρώπους της γης. Η ανταλλαγή καλών πρακτικών από ιδρύματα ελληνικών σπουδών της διασποράς και η στήριξή τους είναι η καλύτερη απάντηση στη δυναμική προώθησης της ελληνικής γλώσσας.

Σε δελτίο Τύπου του Υ.ΠΑΙ.Θ με ημερομηνία 15 Νοεμβρίου του 2012 ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος μιλώντας στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής ανέφερε ότι *«ζήτημα πρωταρχικής σημασίας χαρακτηρίζεται η ελληνόγλωσση εκπαίδευση του Ομογενειακού Ελληνισμού από τη στιγμή ανάληψης των καθηκόντων του, η επιθυμία μας για τη διατήρηση της ελληνομάθειας των Ελληνοπαίδων αλλά και της διατήρησης των ψυχικών δεσμών τους με τη μητέρα Ελλάδα, μέσω της γνώσης του ελληνικού πολιτισμού, της γλώσσας και της ιστορίας»*. *«Η ελληνική ομογένεια ανά την υφήλιο αναγνωρίζεται από την Κυβέρνηση, ως Εθνικό κεφάλαιο ανεκτίμητης αξίας, για το οποίο οφείλουμε να καταβάλλουμε κάθε αναγκαία προσπάθεια διατήρησης του αλλά και πολλαπλασιασμού του»*. [25]. Στην ίδια πορεία και το ΥΠ.ΕΞ από το οποίο ανακοινώθηκε ότι ο Υπουργός Εξωτερικών θα συγκροτήσει ειδική Επιτροπή από επιστήμονες, εμπειρογνώμονες, διπλωμάτες, επιχειρηματίες, ανθρώπους της διανόησης από το εσωτερικό και το εξωτερικό προκειμένου να γίνει σε μια βάθος μελέτη για το νέο ρόλο που πρέπει να διαδραματίσει η χώρα στον κόσμο και να τεθούν οι βάσεις και οι κατευθύνσεις για ένα νέο δόγμα εξωτερικής πολιτικής αξιοποιώντας και το Εθνικό Κεφάλαιο της Ομογένειας και τη Δυναμική της Ομογένειας και τη Δυναμική της Ελληνικής Γλώσσας και του Ελληνικού Πολιτισμού. [26].

Ο σχεδιασμός των πολιτικών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό σχεδιάζεται από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία και εκπονείται και υλοποιείται από τη Διεύθυνση Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ. Σημαντικό ρόλο στην εκπόνηση μιας συνεκτικής πολιτικής για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό διαδραματίζει και η Σύνοδος Συνεργασίας [27], μεταξύ των συναρμόδιων Υπουργείων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, και του Υπουργείου Εξωτερικών. Η Σύνοδος Συνεργασίας είναι όργανο μόνιμης συνεργασίας, η οποία συγκαλείται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων το οποίο προεδρεύει σε αυτή και συνέρχεται τουλάχιστον δύο φορές ετησίως. Στη Σύνοδο μετέχει ένας τουλάχιστον εκπρόσωπος κάθε Υπουργείου που ορίζεται από τον αρμόδιο Υπουργό. Η Σύνοδος έχει ως έργο τον ετήσιο προγραμματισμό και απολογισμό της κοινής δράσης των δύο υπουργείων, (πριν την συγχώνευση ήταν τρία, Υπουργεία Παιδείας, Πολιτισμού και Εξωτερικών), αναφορικά με την προώθηση της

ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης και εν γένει της ελληνικής παιδείας και πολιτισμού στο εξωτερικό και συντάσσει ετήσια Έκθεση Προγραμματισμού και Απολογισμού κοινής δράσης, η οποία διαβιβάζεται στις αρμόδιες υπηρεσίες των αντίστοιχων υπουργείων, ώστε να υπάρξει διάχυση του καινοτόμου διδακτικού πολιτιστικού και εκπαιδευτικού υλικού που παράγεται στα Πανεπιστήμια και τα άλλα ερευνητικά κέντρα υλοποιώντας Ευρωπαϊκές Πολιτικές και Ακαδημαϊκές Πρακτικές μέσω ανασχεδιασμού των διαδικασιών διάχυσης των αποτελεσμάτων. Η θέσπιση και η εξάπλωση μιας «*κουλτούρας ελέγχου*» στο πλαίσιο της διαμόρφωσης μιας «*κοινωνίας ελέγχου*» με ολοκληρωτικό περιεχόμενο και με βάση ένα σύστημα διαχείρισης εταιρικού χαρακτήρα, το οποίο συνοδεύεται από την προώθηση της «*διακυβέρνησης εξ αποστάσεως*», η οποία βασίζεται στην ανάπτυξη δικτύων οριζόντιου χαρακτήρα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.[28].

Οι φορείς που εμπλέκονται είναι πάμπολοι, όπως καταγράψαμε σε μια μικρή έρευνά μας, το Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, με τα παραρτήματά του στο Λονδίνο, το Βερολίνο, την Αλεξάνδρεια, την Οδησό, τη Νέα Υόρκη κ.α., το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, εδώ εντάσσεται και η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα που καταγράφει ανά τον κόσμο τα πιστοποιημένα Κέντρα Ελληνομάθειας, το Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου, ΙΕΛ/Ε.Κ. Αθηνά, που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, το Συμβούλιο Αποδήμου Ελληνισμού, (Σ.Α.Ε), η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού –που έχει μεταξύ των άλλων το ειδικό πρόγραμμα με τίτλο, «*Γνωριμία με την Ελλάδα*», όλες οι διμερείς μορφωτικές πολιτιστικές σχέσεις και συμφωνίες του ΥΠ.ΕΞ με στόχο την προβολή της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού, το Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, οι ανταλλαγές φοιτητών με το πρόγραμμα Erasmus ή άλλα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, οι αδελφοποιήσεις πόλεων ή Πανεπιστημίων στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Πολιτικών, το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard, το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Τέχνης Γενεύης, το Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας και Βαλκανικών Γλωσσών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο της Κρήτης, με το πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών, το International Hellenic University, η Διπλωματική Ακαδημία της Ελλάδας, το Διεθνές Σχολείο Πολιτισμού στην Ξάνθη, το Πολιτιστικό Ίδρυμα Foundation Helenica στην Αργεντινή, το Miguel Castillo Didier στη Χιλή, το Διεθνές Κέντρο Ελληνικής Παιδείας, Παράδοσης και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης «*Σταύρος Νιάρχος*» - Κέντρα Διδασκαλίας Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού. (Στρατηγικοί Συνεργάτες: Υπουργεία Παιδείας, Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Υπουργείο Οικονομίας, ΥΠ.ΕΞ, Έδρες Ελληνικών Σπουδών, το George Washington University και Κοινωφελή Ιδρύματα), η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, (συνεργασία Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς με το Συμβούλιο του Αποδήμου Ελληνισμού), Εργαστήρι Εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, το Διδασκαλείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.- Αναφέρεται ως το μεγαλύτερο Κέντρο διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας στον Κόσμο- και πολλά άλλα. Η αλληλοενημέρωση και η αναζήτηση στρατηγικών ανάμεσα στους φορείς θα έχουν ως αποτέλεσμα την ευαισθητοποίηση της Ομογένειας στη δημιουργία μακροπρόθεσμων εκπαιδευτικών γλωσσικών και πολιτισμικών πολιτικών με άμεση προτεραιότητα την αναβάθμιση της Παιδείας που παρέχεται από την Ελληνική Πολιτεία στους Έλληνες της Διασποράς.

Στις θετικές πολιτικές του Υ.ΠΑΙ.Θ εντάσσεται η διόρθωση αστοχιών της υπάρχουσας νομοθεσίας όπως η τροπολογία στο άρθρο 8 του Ν.4076/10-8-12 και η διαδικασία στελέχωσης των σχολικών μονάδων με εκπαιδευτικούς μέσω ηλεκτρονικής διαδικασίας υποβολής αιτήσεων για το ακαδημαϊκό έτος 2012-2013. Βούληση της

Πολιτείας στις άμεσες προθέσεις της είναι η διαμόρφωση Νομοθετικού Πλαισίου που να ρυθμίζει όλα τα θέματα της εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Κοινά προβλήματα και πολιτικές πρακτικές που αναφέρονται σχεδόν από όλες τις χώρες αφορούν θέματα όπως Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, Διδακτικό Υλικό, Διδακτικό Προσωπικό, χρόνος εφαρμογής Πολιτικών και Πιστοποίηση Ελληνομάθειας.

Ακόμη σημαντική πολιτική πρακτική σταδιακής μελλοντικής εξέλιξης είναι η εισαγωγή δίγλωσσου προγράμματος στα υπό αναγνώριση ελληνικά δημοτικά σχολεία της Γερμανίας σύμφωνα με το Γερμανικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Η διαδικασία είναι σε εξέλιξη και η οριστική αναγνώριση δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί πριν το 2017, που θα ολοκληρωθεί μια τετραετία με τα δίγλωσσα αναλυτικά προγράμματα. Με χώρες που υφίσταται παρόμοιες σχολικές μονάδες κρίνεται απαραίτητη η υπογραφή διακρατικών συμφωνιών που διασφαλίζουν τη λειτουργία των σχολείων αυτών αλλά και να δεσμεύουν τη χώρα υποδοχής με τη χρηματοδότησή τους. Σύμφωνα με τον Καθηγητή Δαμανάκη[29], η νέα στοχοθεσία των αναλυτικών προγραμμάτων υπερβαίνει την έως τώρα κυρίαρχη αντίληψη της εισαγωγής των μαθητών των αμιγών σχολείων στα Ελληνικά Πανεπιστήμια. Τον τελευταίο καιρό μάλιστα έχει καταγραφεί η τάση τα Ιδιωτικά Δίγλωσσα Δημοτικά Σχολεία της Ελληνικής Δημοκρατίας στη Βαυαρία να χάνουν μαθητές που περνούν στο Γερμανικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, αλλά συγχρόνως να εμπλουτίζονται από παιδιά Νέων Μεταναστών που ανέκαθεν τροφοδοτούσαν σε μεγάλο βαθμό τέτοιου είδους σχολεία. Λόγω των μνημονιακών και των οικονομικών πολιτικών στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα αναμένεται να ενισχυθεί η τάση αυτή στο αμέσως προσεχές χρονικό διάστημα. Μια θετική πολιτική πρόταση κατά την άποψή μας είναι εδώ η εφαρμογή στο δίγλωσσο αναλυτικό πρόγραμμα οι Projektstage που από την εμπειρία μου στην Ελληνική Εθνική Σχολή Βιέννης Αυστρίας, γνωρίζω ότι είναι θεσμοθετημένες στα εκπαιδευτικά συστήματα των γερμανόφωνων κρατών και που ως διδακτική διαδικασία υπερβαίνουν τα παραδοσιακά πλαίσια της διδασκαλίας σε μεμονωμένα μαθήματα και προσφέρουν δυνατότητα υπέρβασης του ενός εκπαιδευτικού μοντέλου μια και το σχολείο αντανakλά όλους τους κοινωνικούς και οικονομικούς μετασχηματισμούς της εποχής μας.

Για το σχολικό έτος 2012-2013 η διαδικασία αποσπάσεων εκπαιδευτικών διενεργήθηκε βάση την υπ' αριθμ. Φ.821/1786 Α/109053/Ζ1/18-9-2012 Υπουργική Απόφαση (Φ.Ε.Κ 2622 τ. Β'/25-9-2012) περί «Καθορισμού διαδικασίας απόσπασης εκπαιδευτικών στο εξωτερικό,....», την υπ' αριθμ. Φ.821/1906Π/113112/Ζ1/25-9-2012 «Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος περί αποσπάσεων στο εξωτερικό για το σχολικό έτος 2012-2013» και την υπ' αριθμ. Φ.821/2754Π/164901/Ζ1/31-12-2012 «Συμπληρωματική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος...», βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας (Ν.4027/2011 Φ.Ε.Κ 233/04.11.2011 τ.Α' και Ν.4076/2012 Φ.Ε.Κ 159/10.8.2012, τ.Α') που καθορίζει και ρυθμίζει τον τομέα της Ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Στο πρόσφατο πολυνομοσχέδιο του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα της Κυβέρνησης (Ν.4111/2013) στο άρθρο 33 περιλαμβάνεται διάταξη περί «Προσωπικού σχολικών μονάδων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης εξωτερικού», που τροποποιεί την παρ. 3 του άρθρου 19 του Ν.4027/2011 και αναφέρεται στη δυνατότητα πρόσληψης εκπαιδευτικού ή διδακτικού προσωπικού με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Τα ως άνω οριζόμενα χρήζουν περαιτέρω θεσμικής επεξεργασίας, ώστε να καθοριστούν οι προϋποθέσεις, τα προσόντα, η διαδικασία και κάθε άλλο δεδομένο για τη συγκεκριμένη κατηγορία εκπαιδευτικών. Επιπλέον μελετάτε από το Υ.ΠΑΙ.Θ κάθε πρόταση σχετικά με τα θέματα της Ομογένειας στο πλαίσιο των υπό διαμόρφωση νέων νομοθετικών ρυθμίσεων για την εκπαίδευση των Ομογενών με γνώμονα την καλύτερη οικονομική διδακτική, πολιτισμική και

πολιτειακή παροχή της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην Ομογένεια και στους ξενόγλωσσους του εξωτερικού που μετέχουν της Ελληνικής Παιδείας. Ως αποτέλεσμα της αλλαγής πολιτικών, η Διεύθυνση Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης σε έγγραφο προς τη Βουλή [30] αναφέρει ότι μέχρι 30-11-2012 τα Συντονιστικά Γραφεία της Γερμανίας ανέφεραν μετακινήσεις από τα αμιγώς ελληνικά σχολεία σε Γερμανικά με τους εξής αριθμούς για το έτος 2012-2013. Στο Σ.Γ Φρανκφούρτης μετακινήθηκαν 25 μαθητές από το αμιγές Δημοτικό Σχολείο Φρανκφούρτης, από το Σ.Γ Ντίσελντορφ, 131 μαθητές από τα Δημοτικά Σχολεία, 61 από τα Γυμνάσια και 26 από τα Λύκεια, κατά το σχολικό έτος 2011-2012 και 80 από τα Δημοτικά Σχολεία, 45 από τα Γυμνάσια και 20 από τα Λύκεια, κατά το σχολικό έτος 2012-2013 και από το Σ.Γ Μονάχου 191 μαθητές από τα αμιγώς Ελληνικά προς τα Γερμανικά Σχολεία κατά το σχολικό έτος 2011-2012 και 193 κατά το σχολικό έτος 2012-2013.

Οι φορείς στήριξης και προβολής της Ελληνικής Γλώσσας και του Ελληνικού Πολιτισμού σε συνεργασία με την Πολιτεία, θα πρέπει να αξιοποιήσουν τα πορίσματα των ερευνητών και των ερευνητικών κέντρων να ενοποιήσουν την ερευνητική πολιτική με τις πολιτικές πρακτικές, αξιοποιώντας με ανασχεδιασμό διαδικασιών και στόχευση την ενίσχυση και προβολή της Ελληνικής Γλώσσας και του Πολιτισμού, εντός και εκτός Ελλάδας, την στήριξη των διδασκόντων την Ελληνική Γλώσσα σε όλη την υφήλιο ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, την πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας σε ομογενείς και αλλοδαπούς, την αμοιβαία ανταλλαγή και επικοινωνία μεταξύ όλων των κοινοτήτων της ελληνικής διασποράς με βάση την Ελληνική Γλώσσα, την Ελληνική Κουλτούρα και την Ελληνική Παιδεία και την υλοποίηση παγκόσμιων Κοινοτήτων και δικτύων αξιοποιώντας την πολλά υποσχόμενη διοικητική τάση του ανασχεδιασμού επιχειρησιακών διαδικασιών μάθησης [31], που αναπτύσσεται ως «*σύνολα οριζόντιων διαδικασιών*» μέσα από τις οποίες διακινούνται ταχύτατα οι πληροφορίες «*παρά ως σύνολα κάθετων μονάδων με αυστηρά όρια μεταξύ των διαφόρων φορέων*». Απαιτείται δε αποδόμηση και αντικατάστασή τους με νέες δομές που ενδυναμώνονται και από την υιοθέτηση κατάλληλων τεχνολογιών ώστε να υπερβαίνουν τα ξεπερασμένα μοντέλα διδασκαλίας. Σε αυτή την κατεύθυνση κινείται ο φορέας που υλοποιεί το πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών, δηλαδή το Πανεπιστήμιο της Κρήτης. Η πλατφόρμα του συγκεκριμένου προγράμματος στοχεύει στην παράδοση ποιοτικών και ολοκληρωμένων ενοτήτων εκπαιδευτικού υλικού, μέσω προσεγμένων παιδαγωγικά ορθών και επιστημονικά τεκμηριωμένων τρόπων, με τη χρήση νέων τεχνολογιών, διαδραστικών εργαλείων, πολυμεσικών εφαρμογών, συνεργατικών εργαλείων και πολλών άλλων λειτουργιών εκμεταλλευόμενοι τις δυνατότητες που μας προσφέρουν οι εκπαιδευτικές τεχνολογίες.

Κατά τον Καθηγητή Μάρκου Γεώργιο η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική στο εξωτερικό ως προς τη Νομοθεσία θα μπορούσε να ιδωθεί με χαρακτηριστικά τριών περιόδων. Η πρώτη περίοδος, «*ανάπτυξη και προώθηση του δίγλωσσου μοντέλου*», από το 1976 έως και το 1980. Σίγουρα η διαδικασία διαμόρφωσης μιας εκπαιδευτικής πολιτικής ποικίλλει και συνδέεται με την δομή της κυβέρνησης και την παράδοση. [32]. Σε επίπεδο διαπραγματεύσεων με τις εκπαιδευτικές αρχές των χωρών υποδοχής για την επίτευξη αποδοτικότερων μορφών και καλύτερων συνθηκών εκπαίδευσης στις 23 Μαρτίου 1976 συμφωνήθηκε μεταξύ των άλλων π.χ. για τη χώρα της Γερμανίας: «*Η αναγνώριση σε ισότιμη σχέση της αρχής για βαθμιαία ενσωμάτωση των Ελλήνων μαθητών στο γερμανικό σύστημα και της δυνατότητας να γίνεται η διδασκαλία στη μητρική γλώσσα, η ένταξη των απογευματινών μαθημάτων μητρικής γλώσσας στο πρωινό πρόγραμμα για τα παιδιά που φοιτούν στις τάξεις της χώρας υποδοχής, η ευμενής εξέταση της ελληνικής πρότασης για ένα πρόγραμμα διγλωσσικής εκπαίδευσης*

και η συνεργασία και των δύο πλευρών για την εκπόνηση διγλωσσικών μοντέλων εκπαίδευσης. Το προτεινόμενο σχέδιο δίγλωσσης εκπαίδευσης στη διαδικασία εφαρμογής του δεν επέτρεψε την καθιέρωσή του, ακόμη και εκεί που η αρχική του εφαρμογή θεωρήθηκε επιτυχής».[33].

Η δεύτερη περίοδος 1981-1996 χαρακτηρίζεται από ραγδαία ανάπτυξη των Ελληνικών σχολείων. Η εκπαιδευτική πολιτική αυτής της περιόδου χαρακτηρίζεται από την πίστη της τότε πολιτικής ηγεσίας ότι η ίδρυση Ελληνικών Σχολείων θα συνδυαστεί με τις προϋποθέσεις να επιστρέψουν οι Έλληνες μετανάστες από το εξωτερικό. *«Εμείς ζητάμε άδεια να φτιάξουμε Ελληνικά σχολεία που θα προετοιμάζουν τα παιδιά μας, όσων γονέων θέλουν, χωρίς καμιά υποχρέωση για κανέναν, ώστε να δημιουργηθούν εκείνες οι προϋποθέσεις για να επιστρέψουν στην πατρίδα μας», «η πολιτική μας σε σχέση με τους Έλληνες μετανάστες, έχει στόχο την επιστροφή τους και όπως είπα, την αρμονική κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική του ένταξη»*.[34]. Ο Ν.1304/1982 στο άρθρο 24 προσδιορίζει τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του Συμβούλου Εκπαίδευσης Εξωτερικού (Σ.Ε.Ε) και του Συντονιστή Συμβούλων Εκπαίδευσης Δυτικής Ευρώπης (Σ.Σ.Δ.Ε). Σε όλη την πορεία γίνεται αντιληπτό ότι την περίοδο εκείνη την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό η Πολιτεία τη θεωρούσε προέκταση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Η Τρίτη περίοδος και κατά τη γνώμη μας, καλύπτει τη χρονική περίοδο από το 1996 έως το 2011. Συμπίπτει με την ψήφιση του Ν.2413 της 14/17 Ιουνίου 1996 για την Ελληνική Παιδεία στο εξωτερικό τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.[35]. Θεωρούμε ότι ο Ν.2413/96 θέτει σε αμφισβήτηση όλες τις πολιτικές για τον απόδημο Ελληνισμό και εισάγει μια διαφορετική προσέγγιση τόσο των θεμάτων της Ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης και του Ελληνικού Πολιτισμού όσο και μια *«διαφορετική πολιτική γλώσσας και πολιτισμού»* στο εξωτερικό. Για πρώτη φορά δεν στοχεύει μόνο στους ομογενείς αλλά είναι μια πολιτισμική πολιτική πρακτική διάδοσης της ελληνικής κουλτούρας. Σε χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής καθώς και όπου μπορεί να εισαχθεί η Ελληνική Γλώσσα σε Α.Ε.Ι αποσπώνται Δάσκαλοι ή Καθηγητές Ελληνικής Γλώσσας γιατί η απόσπαση αυτή ως πολιτική πρακτική λειτουργεί πολλαπλασιαστικά με την εκπαίδευση Εκπαιδευτικών και συμβάλλει πολύ περισσότερο στην πολιτική διάδοσης της *«Ελληνικότητας»* στα πλαίσια της ισοτιμίας των πολιτισμών. Από το χρονικό αυτό σημείο ο Εκπαιδευτικός αποτελεί μέρος της εθνικής μας εξωτερικής πολιτικής, *«όλος ο Ελληνισμός της διασποράς είναι ουσιαστικά εξαιρέσεις, διότι μιλάμε για διαφορετικά Εκπαιδευτικά συστήματα, μιλάμε ότι αντιμετωπίζουμε τη διεθνή πραγματικότητα και τις διεθνείς αλλαγές»*.[36]. Για πρώτη φορά στο νόμο αυτό επισημαίνεται η αρνητική επίδραση του ελέγχου από το Μητροπολιτικό Κέντρο την Ελλάδα, βελτιώνεται η δομή διοίκησης και διαχείρισης της Εκπαιδευτικής Πολιτικής δίνοντας ουσιαστικό ρόλο και στο Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού. Αναγνωρίζεται η σημασία της συμπόρευσης της ερευνητικής πολιτικής με την εκπαιδευτική πολιτική με τη θεσμοθέτηση του Ινστιτούτου Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης το οποίο σήμερα στο όνομα των μνημονιακών πολιτικών συγχωνεύτηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.[37]. Ένα νέο σημαντικό στοιχείο προκύπτει από το Νόμο του 1996 είναι το ότι η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας δεν θα γίνεται μόνο στα παιδιά των Ελλήνων της Διασποράς, αλλά και στους μη Έλληνες πολίτες των χωρών υποδοχής καθώς και η ένταξη των Ελληνικών Σχολείων στα Εκπαιδευτικά Συστήματα αυτών των χωρών. Το μοντέλο του Ευρωπαϊκού Κρατικού Σχολείου του Βερολίνου κρίθηκε ως άκρως θετικό και ότι στο Γερμανοελληνικό Τμήμα του Σχολείου αυτού βρίσκεται εφαρμογή η αντίληψη που διαπνέει όλο το Νόμο.[38]. Ο συγκεκριμένος Νόμος προέβλεπε τη σταδιακή κατάργηση των *«σχολείων που είναι κρατικής*

διοίκησης, δηλαδή αυτά που οργανώνει το Προξενείο και είναι αμιγώς Ελληνικά», αλλά «ταυτόχρονα ενθαρρύνει και ενισχύει τις προσπάθειες για την ίδρυση και λειτουργία Ελληνικών Σχολείων ενταγμένων, στο σύστημα της χώρας υποδοχής» από φορείς της Τοπικής Ομογένειας ή ιδιώτες, τα οποία θα αναγνωρίζονται από τον τοπικό φορέα της χώρας υποδοχής και θα μπορούν να δέχονται παιδιά και από άλλες εθνικότητες. Αναφέρεται εδώ το Ελληνικό Σχολείο SAHETI της Νότιας Αφρικής ως ένα «παράδειγμα άξιο συγχαρητηρίων».[39].

Στην πορεία του χρόνου αποδείχθηκε ότι ο συγκεντρωτισμός και η γραφειοκρατία του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος, αλλά και το έλλειμμα στο συντονισμό της δράσης των διαφόρων φορέων δεν επέτρεψαν στην Ελληνική Πολιτεία να ανταποκριθεί στην πολυμορφία του Ελληνισμού της διασποράς με αποτελεσματικότητα.

Σήμερα η βασική επιδίωξη της Πολιτείας είναι να επαναπροσδιορισθούν οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες σύμφωνα με τη σύγχρονη πολιτισμική κοινωνική οικονομική και εκπαιδευτική πραγματικότητα και να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά τα προβλήματα που προέκυψαν τα προηγούμενα χρόνια. Το 2011 μετά από δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια ψηφίστηκε ο Ν.4027/2011 [40] και αυτό έγινε γιατί οι συνθήκες που δημιουργήθηκαν το έκαναν επιτακτική ανάγκη. Οι νέες ανάγκες των Ελλήνων τρίτης, τέταρτης και πέμπτης γενιάς στο εξωτερικό και η απόφασή τους για οριστική εγκατάσταση στις χώρες υποδοχής, η συρρίκνωση των μαθητών Ελληνικής καταγωγής, τα φαινόμενα αδιαφάνειας, σπατάλης και κακοδιοίκησης στη διάθεση δυνάμεων και πόρων, η αδυναμία να εξακριβωθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες και το παραγόμενο αποτέλεσμα. Νέα στοιχεία, νέες κατευθύνσεις του Ν.4027/2011 είναι η ενίσχυση των ενταγμένων μονάδων εκπαίδευσης στα επίσημα συστήματα των ξένων χωρών, η κινητοποίηση των δυνάμεων της διασποράς και των Προξενικών αρχών, η σύναψη δημοκρατικών συμφωνιών, η εξ' αποστάσεως Εκπαίδευση και οι ηλεκτρονικές κοινότητες μάθησης, ο εξορθολογισμός δαπανών και η καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι άξονες παρέμβασης του νόμου είναι: Μορφές Εκπαίδευσης ενταγμένες σε συστήματα Εκπαίδευσης, τα Κέντρα «Λόγος», η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στο εξωτερικό, η Οργάνωση, η Διοίκηση και η εποπτεία της Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στο εξωτερικό και η Ηλεκτρονική προβολή και μάθηση. Μεταρρυθμιστική πολιτική υψηλών προσδοκιών η ίδρυση και λειτουργία Βάσης Δεδομένων-Τράπεζας Πληροφοριών για την ενίσχυση και αποκατάσταση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της διοίκησης. Κεντρικός και διαχειριστικός κόμβος αποτελεί η Διεύθυνση Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ. Στη βάση δεδομένων καταχωρούνται όλα τα μέσα ενίσχυσης της ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στο εξωτερικό καθώς και όλα τα στοιχεία που αφορούν τους αποσπασμένους Εκπαιδευτικούς, τις Εκπαιδευτικές Μονάδες που λειτουργούν στο εξωτερικό, τον αριθμό των μαθητών, τις έδρες ελληνικών σπουδών κ.λπ.

Η Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο εξωτερικό διέρχεται μια κρίσιμη-μεταβατική περίοδο για δύο πολλοί σημαντικούς λόγους, ο πρώτος λόγος αυτός της αλλαγής των δημογραφικών δεδομένων και κυρίως της οικονομικής αδυναμίας της Ελλάδας να στηρίξει με ανθρώπινο και υλικό δυναμικό το τεράστιο αυτό έργο εθνικής σημασίας για τη χώρα μας. Το μαρτυρούν οι αριθμοί στα πλαίσια των οικονομικών και μνημονιακών πολιτικών παρατηρείται αισθητή μείωση των αποσπασμένων από την Ελλάδα Εκπαιδευτικών σε ολόκληρο τον κόσμο. Από στοιχεία της Διεύθυνσης Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ., (Φεβρουάριος 2013), [41] για το σχολικό έτος 2011-2012 ο αριθμός των αποσπασμένων Εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων ήταν 937, μειωμένος κατά 40% σε σχέση με

εκείνο του προηγούμενου έτους 2010-2011 που ήταν 1527. Την ίδια περίοδο ο αριθμός των εκπαιδευτικών που αποσπώνται χωρίς επιμίσθιο παρουσιάζει αυξητική τάση με τις παρατάσεις αποσπάσεων από το τρίτο στο πέμπτο έτος και οι συνεχείς αποσπάσεις συζύγων μονίμων κατοίκων εξωτερικού.[42].

Για το έτος 2012-2013 παρατηρείται μείωση στο συνολικό αριθμό των αποσπασμένων Εκπαιδευτικών στα περισσότερα Συντονιστικά Γραφεία Εκπαίδευσης ανά τον κόσμο. Στο Σ.Γ με έδρα το Μόναχο και περιοχή ευθύνης του την Bayern Γερμανίας και την Αυστρία, για το έτος 2011-2012 οι αποσπασμένοι Εκπαιδευτικοί ήταν 219, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 177. Για το Σ.Γ Βερολίνου με περιοχές ευθύνης τις Berlin, Brandenburg, Mecklenburg, Vorpommern, Sachsen-Anhalt, Thuringen, Niedersashsen, Hamburg, Bremen, Schleswigholstein Γερμανίας και Πολωνία για το έτος 2011-2012 ήταν 62, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 29. Για το Σ.Γ Ντίσελντορφ με περιοχές ευθύνης τις Nordrhein και Westfalen Γερμανίας για το έτος 2011-2012 οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί ήταν 197 ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 121. Για το Σ.Γ Στουτγάρδης, (το οποίο με Υπουργική Απόφαση καταργήθηκε τον Φεβρουάριο του 2013), [43], με περιοχές ευθύνης Baden-Wurttemberg, Hessen, Saarland, Rheinland-Pfalz- Γερμανίας, (μετά την κατάργηση αυτές προσαρτήθηκαν στο Σ.Γ Βερολίνου), την Ελβετία, (που μετά την κατάργηση προσαρτήθηκε στο Σ.Γ Βρυξελλών), την Τσεχία, (που μετά την κατάργηση προσαρτήθηκε στο Σ.Γ Μονάχου), για το έτος 2011-2012, ήταν 177, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 93. Το Σ.Γ Βρυξελλών με περιοχές ευθύνης τις χώρες Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία για το έτος 2011-2012 οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί ήταν 135, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 102. Για το Σ.Γ Λονδίνου με περιοχές ευθύνης το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σουηδία, τη Δανία, τη Νορβηγία, τη Φιλανδία, τη Λιθουανία, τη Λετονία και την Εσθονία για το έτος 2011-2012 ήταν 60 ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 47. Για το Σ.Γ Τιράνων στην Αλβανία, για το έτος 2011-2012 ήταν 41, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 29. Για το Σ.Γ Κων/πολης στην Τουρκία για το έτος 2011-2012 ήταν 24 ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 18. Για το Σ.Γ Γιοχάνεσμπουργκ Νοτίου Αφρικής με περιοχές ευθύνης τη Νότιο Αφρική, τη Ζιμπάμπουε, τη Ζάμπια, τη Μαλάουι, το Ζαΐρ, το Μπουρούντι, το Καμερούν, τη Νιγηρία, το Σουδάν, την Αιθιοπία και την Τανζανία για το έτος 2011-2012 οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί ήταν 47, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 39. Για το Σ.Γ Μαριούπολης με περιοχές ευθύνης Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Γεωργία, Ουκρανία, Ρωσία, Καζακστάν, Κιργιζία, Λευκορωσία, Ουζμπεκιστάν, Τατζικιστάν, Τουρκμενιστάν, Μολδαβία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, Σερβία, Μαυροβούνιο, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Σλοβενία, ΠΓΔΜ Σκόπια, για το έτος 2011-2012 ήταν 68 ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 54. Για το Σ.Γ Καΐρου στην Αίγυπτο με περιοχές ευθύνης την Αίγυπτο, τη Λιβύη, το Λίβανο, το Ισραήλ, την Ιορδανία, τα Η.Α. Εμιράτα, τη Σαουδική Αραβία, τη Συρία, την Τυνησία και το Κατάρ, για το έτος 2011-2012 οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί ήταν 59 και για το έτος 2012-2013 είναι 52. Για το Σ.Γ Μελβούρνης και περιοχές ευθύνης τις Victoria, Tasmania, South Australia, Northern Territory, Western Australia, New South Wales, Canberra, Queensland, New Zealand για το έτος 2011-2012 ήταν 29, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 32. Για το Σ.Γ Τορόντο του Καναδά με περιοχές ευθύνης τις British Columbia, Alberta, Saskatchewan, Ontario, Manitoba, Yukon, Northwest Territories, Ottawa, Quebec, New Brunswick, Nova Scotia, Prince Edward Island, New Found land, Labrador για το έτος 2011-2012 ήταν 20, ενώ για το έτος 2012-2013 είναι 26. Για το Σ.Γ Νέας Υόρκης με περιοχές ευθύνης τις Maine, New Hampshire, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvania Massachusetts, Ohio, West Virginia, Kentucky, Tennessee των ΗΠΑ για το έτος 2011-2012 ήταν 36 ενώ για το

έτος 2012-2013 είναι 27. Για το Σ.Γ Ουάσιγκτον των ΗΠΑ με περιοχές ευθύνης τις Delaware, District of Columbia, Maryland, Virginia, South Carolina, North Carolina, Florida, Georgia, Alabama, Mississippi, Louisiana, Arkansas οι αποσπασμένοι Εκπαιδευτικοί παρουσιάζουν ίδιο νούμερο και για τα δύο έτη ήταν και είναι 53. Για το Σ.Γ Σικάγου των ΗΠΑ με περιοχές ευθύνης τις Michigan, Indiana, Wisconsin, Illinois, Missouri, Minnesota, Iowa, North Dakota, South Dakota, Nebraska, Kansas, Oklahoma, Texas, Alaska, Arizona, Utah, Montana, Wyoming, Colorado, New Mexico, Washington State, Oregon, California, Nevada, Idaho, Hawaii παρουσιάζει όπως και το Σ.Γ Ουάσιγκτον το ίδιο νούμερο αποσπασμένων Εκπαιδευτικών ήταν και είναι 15. Τέλος για το Σ.Γ του Μπουένος Άιρες με περιοχές ευθύνης τις χώρες Αργεντινή, Βενεζουέλα, Βραζιλία, Μεξικό, Ουρουγουάη, Περού, Χιλή, Παναμάς παρουσιάζεται μικρή αύξηση. Ενώ για έτος 2011-2012 οι αποσπασμένοι Εκπαιδευτικοί ήταν 20, για το έτος 2012-2013 είναι 21. Μετά την κατάργηση του Συντονιστικού Γραφείου της Στουτγάρδης υπάρχουν 16 συντονιστικά γραφεία ανά τον κόσμο, σε 14 από τα οποία προΐστανται Συντονιστές Εκπαίδευσης και σε δύο Αλβανία (Τίρανα) και Τουρκία (Κωνσταντινούπολη) Αναπληρωτές Συντονιστές Εκπαίδευσης λόγω των ιδιαίτερων διακρατικών μορφωτικών συμφωνιών με αυτές τις χώρες.

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο (Ν.4027/2011) προβλέπει την αναγνώριση ως «Κέντρων Λόγος» μονάδων Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στο εξωτερικό με εξαιρετικό έργο ως προς την προβολή της γλώσσας και του Πολιτισμού στις χώρες εγκατάστασης των Ελληνικών Κοινοτήτων της Ομογένειας. Για την αναγνώριση τέτοιων κέντρων απαιτείται Υπουργική Απόφαση που εκδίδεται κατόπιν εισήγησης των διπλωματικών ή προξενικών αρχών (Ν.4027/2011 αρ. 3 παρ. 2). Η αναγνώριση μπορεί στο μέλλον να αρθεί με άλλη Υπουργική Απόφαση. Ως πολυδύναμες κοινότητες και δίκτυα μάθησης ορίζονται οι υπάρχουσες μορφές Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης όπως περιγράφονται του Ν.4027/2011 άρθρο 2 και οι οποίες αναπτύσσουν αυτοχρηματοδοτούμενα γλωσσικά, εκπαιδευτικά και πολιτιστικά προγράμματα για εκπαίδευση ενηλίκων, επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης Εκπαιδευτικών και προβολή των δράσεων των Κέντρων – Λόγος στην ψηφιακή πλατφόρμα του Υπουργείου. Το πρώτο Κέντρο-Λόγος λειτουργεί ήδη στο Πανεπιστήμιο Flinders στην Αυστραλία, επιχορηγούμενο με 600.000 δολάρια από την Αυστραλιανή Κυβέρνηση. [44]. Για παράδειγμα ως «Κέντρο-Λόγος» κατά την γνώμη μας θα πρέπει να αναγνωρισθεί μεταξύ των άλλων και το Σισμανόγλειο Ίδρυμα στην Κωνσταντινούπολη που προσφέρει υπηρεσίες τεράστιας Εθνικής σημασίας.

Επιπλέον μέσα από τη φιλοσοφία του Ν.4027 ο ερευνητής μπορεί να καταγράψει τους διαφοροποιημένους στόχους, τις πολιτικές πρακτικές και τα μεθοδολογικά εργαλεία που παρέχουν διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές. Στην Ευρώπη και στη Γερμανία για παράδειγμα στόχος της Πολιτείας είναι η ένταξη των σχολείων μας στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής, την ενίσχυση των δίγλωσσων σχολείων και την ενθάρρυνση των ομογενών για ενεργό συμβολή, στην Αμερική, Αυστραλία και Καναδά, η Εκπαίδευση των ομογενών Εκπαιδευτικών και όλων των περιπτώσεων διδασκαλίας και πολιτισμού σε αυτόνομες Πανεπιστημιακές έδρες ή τμήματα Ελληνικών σπουδών, οι δυνατότητες αυτόνομης λειτουργίας τους, η πιστοποίηση των τίτλων σπουδών που χορηγούν καθώς και η αξιολόγηση του έργου τους. Στη Λατινική Αμερική η ενίσχυση των υφιστάμενων μονάδων, την προώθηση των ευέλικτων μορφών Εκπαίδευσης ενηλίκων, στην Αφρική και την Μέση Ανατολή τη στήριξη των απομονωμένων θυλάκων του Ελληνισμού και της Ορθοδοξίας καθώς και των δίγλωσσων σχολείων. Στο γεωπολιτικό χώρο της Ασίας, ο προγραμματισμός για την προώθηση της γλώσσας συνολικά. (Πρακτικά Βουλής-Τμήμα Μορφωτικών Υποθέσεων, 2011) [45] και (Κουδούνα, 2012). [44].

Συμπερασματικά πιστεύουμε απόλυτα ότι η Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση σε κάθε χώρα του εξωτερικού διαφοροποιείται ως προς τη μορφή οργάνωσής της από πάρα πολλούς παράγοντες όπως τους φορείς, την χρηματοδότηση, το νομικό καθεστώς, την εποπτεία, τις υποδομές, τη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τη χορήγηση ή μη τίτλων σπουδών, το Πρόγραμμα Σπουδών, το Εκπαιδευτικό υλικό και τόσα άλλα. Με εξαίρεση χώρες της Ευρώπης είναι υπόθεση των φορέων της Ομογένειας και των Υπουργείων Παιδείας και Πολιτισμών των χωρών διαμονής. Άποψή μας είναι ότι οι μορφές Εκπαίδευσης που έχουν μέλλον είναι εκείνες που είναι ενταγμένες στο Εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας διαμονής. Ο ρόλος των Εκπαιδευτικών των αποσπασμένων από την Ελλάδα θα πρέπει να είναι περισσότερο στρατηγικός και συμβουλευτικός με συστηματικότερη δραστηριοποίηση στα Υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού των χωρών υποδοχής για να καταρτίζονται αναλυτικά προγράμματα, να σχεδιάζονται διδακτικά πακέτα και να συμμετέχουν σε αποφασιστικής σημασίας για το μέλλον της Ελληνικής Γλώσσας συναντήσεις στη χώρα υποδοχής. Για το λόγο αυτό η απόσπαση Εκπαιδευτικών θα πρέπει να γίνεται με ποιοτικά κριτήρια, ώστε να είναι άτομα υψηλών προδιαγραφών, με μεταπτυχιακούς τίτλους, γνώση ξένων γλωσσών και ειδικευμένοι στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, να κατανοούν τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες της εκάστοτε περιοχής και να έχουν γνώσεις διπλωματίας, εθιμοτυπίας και στόχων της εκπαιδευτικής πολιτικής. Λόγω της έλλειψης οικονομικών πόρων στην Ελλάδα, κατά την άποψή μας θα βοηθούσε η δημιουργία νομοθετικού πλαισίου προσέλκυσης και διαχείρισης χορηγιών από την Ομογένεια ανά τον κόσμο. Η διαφήμιση επιπλέον πρέπει να παίζει τον ρόλο της υπέρ της Ελληνικής Γλώσσας, του τουρισμού και των οικονομικών αγορών υπέρ της Ελλάδας, έναντι άλλων Ευρωπαϊκών και Ασιατικών Γλωσσών που κερδίζουν συνεχώς έδαφος λόγω των ιδιαίτερων οικονομικών και γεωπολιτιστικών συνθηκών αφενός και διεθνών και υπερεθνικών δομών αφετέρου.

Η πολλαπλότητα της Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στο εξωτερικό απαιτεί στις πολιτικές μας αποκέντρωση, ευελιξία και πολλαπλές λύσεις. Οι ξένοι απόφοιτοι από υψηλές στελεχειακές θέσεις εργασίας ή πολιτικοκοινωνικής ευθύνης, μελλοντικά θα σκέφτονται και θα πράττουν κάτω από τη δύναμη της ελληνικής οικουμενικής τους παιδείας. Η αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε ελληνόγλωσσες μονάδες του εξωτερικού είναι αναγκαία και η εξ αποστάσεως επιμόρφωσή τους επιβάλλεται όπως και η υποστήριξη και επιμόρφωση ομογενών δασκάλων ελληνικής γλώσσας. Η καλλιέργεια του ενδιαφέροντος σε Έλληνες και ξένους φοιτητές για την παρακολούθηση των σπουδών στις *«Εστίες Ελληνομάθειας»*, των Πανεπιστημίων του εξωτερικού, είναι αναγκαία δεδομένου ότι η Ελληνική 40 αιώνες τώρα χωρίς διακοπή και επιβιώνει και εξελίσσεται δυναμικά και λειτουργεί αυτόνομα. Επιπλέον πολιτικές που στηρίζουν τη διατήρηση των Ελληνικών Σπουδών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και η ενίσχυση της ερευνητικής δραστηριότητας των Ακαδημαϊκών σε ότι αφορά τις Νεοελληνικές, τις Αρχαιοελληνικές και τις Βυζαντινές Σπουδές στηρίζει την Ελληνική Παιδεία, ώστε να πραγματοποιηθεί νέα διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού χώρου ο οποίος διαρθρώνεται σε πολλαπλά επίπεδα, διατρέχεται από ροές, διαμεσολαβείτε από δίκτυα, συνεργάζεται με διακρατικούς φορείς και πρέπει να υλοποιεί την εξίσωση Εκπαίδευση-Ερευνα-Καινοτομία με τη συγκρότηση και λειτουργία κοινοτήτων μάθησης, τη δημιουργία βάσεων δεδομένων, δικτύων επικοινωνίας και υπηρεσιών τηλεεκπαίδευσης για την υποστήριξη, τη συνεργασία, το συντονισμό και την ενίσχυση φορέων με συναφείς προς τον Ελληνικό Πολιτισμό δραστηριοτήτων, ώστε η Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση του Οικουμενικού Ελληνισμού να αναδείξει τον δυναμισμό και την *«Κοσμοπολίτικη φύση των Ελλήνων της Ομογένειας»* για να

καταστούν «συνδιαμορφωτές» της εξωστρεφούς και δυναμικής προσπάθειας που καταβάλλει σήμερα η Ελλάδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

- [1] Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α/ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ. (2010). *Συνάντηση Εργασίας για την Ελληνική Γλώσσα και την Γλωσσική Αγωγή*, Θεσσαλονίκη.
- [2] Ball, Stephen (2009). Privatizing education, privatizing education policy, privatizing educational research: network governance and the “competition State”. In *Journal of Education Policy*, 24(1), 83-99.
- [3] Γκόκας, Β. (2013). *Συντονιστής Εκπαίδευσης της Ελλάδας στην Αυστραλία: Υπηρεσιακή Επιστολή μέσω Γενικού Προξενείου της Ελλάδας στη Μελβούρνη με παραλήπτη το Ελληνικό Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α-ΔΙΠΟΔΕ*, (Αριθ. Πρωτ. 79/25 Φεβρουαρίου 2013).
- [4] Μάρκου, Γ. (2011). *Το Θεσμικό και Εκπαιδευτικοπολιτικό Πλαίσιο. Στο Μ. Δαμανάκης (Επιμ.) Ελληνικά Σχολεία... Παρελθόν-Παρόν & Μέλλον*. Αθήνα Gutenberg και www.uoc.gr/diaspora.
- [5] Δαμανάκης, Μ. (2003). *Ελληνικά Σχολεία και Τμήματα Μητρικής Γλώσσας στη Γερμανία (1986-1998)*, Ρέθυμνο, ΕΔΙΑΜΜΕ και www.uoc.gr/diaspora.
- [6] Χάρης, Κ. (2004). *Ελληνική Παιδεία για τον Ελληνισμό της Διασποράς*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- [7] Κουδούνα, Μ. (2011). *Πολιτικές Μάθησης μέσα από την Επικοινωνία της Καθημερινότητας στο Παπαδάτος Γ.*, (Επιμ.) *Πρακτικά 2^ο Πανελλήνιου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης*, Αθήνα, ΕΚΠΑ, Τόμος Β΄, σ. 299-306.
- [8] Πανεπιστήμιο Κρήτης. (2010). *Εκθεση αποτίμησης της μέχρι το 2010 Ελληνογλώσσας Εκπαίδευσης στο Εξωτερικό και οι Προοπτικές της*. Ρέθυμνο, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.
- [9] Βεργίδης, Δ., Κόκκος, Α. (επιμ.), (2010). *Εκπαίδευση Ενηλίκων, Διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- [10] Υ.ΠΑΙ.Θ. (2013). *Στοιχεία που καταγράφονται στο Αρχείο της Διεύθυνσης Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και προέρχονται από το Συντονιστικό Γραφείο Εκπαίδευσης της Ελλάδας στο Βερολίνο*.
- [11] Κουδούνα, Μ. (2004). *Κοινωνικοοικονομική Πολιτισμική, Εκπαιδευτική, Θρησκευτική και Πολιτική Οργάνωση των Ελλήνων στην Πόλη της Βιέννης, στα Πρακτικά Συνεδρίου για την Ιστορία της Νεοελληνικής Διασποράς. Έρευνα και Διδασκαλία Τόμος Α΄*. Ρέθυμνο, Πανεπιστήμιο Κρήτης. Τόμος Α΄, σ. 158-166.
- [12] Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α (2011). *π³-Εθνικό Πλαίσιο για τη διασφάλιση της ποιότητας στη Διά Βίου Μάθηση*, Αθήνα. Ανακτήθηκε 20/8/2011 από: <http://www.gsae.edu.gr/images/stories/plaisio.pdf>.
- [13] Ν. 4027/2011. «Ελληνογλώσσα Εκπαίδευση στο Εξωτερικό και άλλες διατάξεις Φ.Ε.Κ. 233/4 Νοεμβρίου 2011, Τεύχος Α΄.
- [14] Υπουργική Απόφαση «Αναγνώριση Τμημάτων Ελληνικής Γλώσσας», Φ.Ε.Κ. 2458, τ΄Β΄/03-11-2011.
- [15] Αβραμόπουλος, Δ. (2012), *Για ένα δόγμα Εξωτερικής Πολιτικής*. <http://www.onalert.gr>.
- [16] Brandsma, Jittie (2005) *Social exclusion and equality in education. The European commission*.

- [17] Anthony, D. (1990). "The Paradox of the Management of Culture". In: Personnel Review, 19(4), 3-8.
- [18] Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α – ΔΙΠΟΔΕ – Έκθεση Πεπραγμένων για το Τμήμα Νέων Ελληνικών του Πανεπιστημίου ΜΟΝΣ – ΒΕΛΓΙΟΥ για το Ακαδ. Έτος 2011-2012.
- [19] Lawn, M. (2011) "Standardizing the European Education Policy Space". In European Educational Research Journal, 10 (2), σ. 259-272.
- [20] Υ.ΠΑΙ.Θ.-π.Π.Ι. (2001). Περιοδικό ΜΕΝΤΟΡΑΣ, Ειδικό Τεύχος αφιέρωμα με θεματική: «Η Ελληνική Γλώσσα στον 21^ο αιώνα».
- [21] Νομοθετικό Πλαίσιο περί αρμοδιοτήτων του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας [(Ν. 2083/1992, Φ.Ε.Κ. 159, τ. Α'), (Π.Δ. 100/94, Ρύθμιση θεμάτων του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, Φ.Ε.Κ. Α' 78), (Ν. 3966/2011, Φ.Ε.Κ. 118 / Α'), (Ν. 4027/11, Φ.Ε.Κ. – 233Α/4-11-11)].
- [22] Κουδούνα, Μ. (2007). *Ηγεσία, Προσωπικότητα και Πολιτική – Δεξιότητες Διαπραγμάτευσης στα Πρακτικά: 27. WORKSHOP-KONGRESS, POLITISCHE PSYCHOLOGIE Führung, Persönlichkeit und Politik*. Αθήνα: ΕΚΠΑ/Πανεπιστήμιο Κρήτης, Δαρδάνος.
- [23] Τριάρχη-Herrmann B. (2000). *Η Διγλωσσία στην Παιδική Ηλικία. Μία Ψυχολογική Προσέγγιση*, Αθήνα, Gutenberg.
- [24] E.M.E (European Ministers of Education). (2007). *London Communique-Towards the European Higher Education Area*. London.
- [25] Δελτίο Τύπου του Γραφείου Υπουργού του Υ.ΠΑΙ.Θ στις 15 Νοεμβρίου 2012.
- [26] Αβραμόπουλος, Δ. ό.π.
- [27] Ν. 4027/2011 Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο εξωτερικό και άλλες διατάξεις. ό.π.
- [28] Φλουρής, Γ. & Πασιάς, Γ. (2012). «Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία της 'κρίσης', γεωγραφίες της γνώσης, γεωμετρίες της εξουσίας και η διαχείριση του διακυβέματος». Στο: Β. Οικονομίδης (επιμ.), «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα», Πρακτικά του 7^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Π.Ε.Ε (19-21/Νοεμβρίου/2010), Ρέθυμνο.
- [29] Δαμανάκης Μ. (2009). «Η Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη Γερμανία και ο ρόλος των «αμιγών» Ελληνικών Σχολείων: αποτελέσματα δύο ερευνών», Εισήγηση στο 21^ο Συνέδριο της ΟΕΚ, Φραγκφούρτη 31 Μαΐου 2009, στο www.Sxolio.de/5.06.09 pdf.
- [30] Υ.ΠΑΙ.Θ. – Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου «Απάντηση σε Ερώτηση με αριθ. 3777/6-11-2012» Αριθ. Πρωτ. 151235/1Η ΕΞ/30-11-2012.
- [31] Κουδούνα, Μ. (2010). *Ανασχεδιασμός Επιχειρησιακών διαδικασιών μάθησης, στα Πρακτικά σε ηλεκτρονική μορφή του 5^{ου} Συνεδρίου του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ, www.eliepek.gr*.
- [32] Μάρκου Γ. (2011). *Το Θεσμικό και Εκπαιδευτικοπολιτικό Πλαίσιο στα «Ελληνικά Σχολεία... Παρελθόν Παρόν & Μέλλον (Επιμ.) Μιχάλης Δαμανάκης*, Αθήνα: Gutenberg σ. 33-116.
- [33] ό.π. σ. 63-64.
- [34] Πρακτικά Βουλής (1982). *Συνεδρίαση Ι' (Ολομέλεια) 19-9-1982*, σ. 362-363, Εισηγητής Π. Μώραλης.
- [35] Κουδούνα, Μ. (2004). *Πολιτικές για την Εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*, Εκδόσεις: ΕΚΠΑ, σ. 171-173.
- [36] Πρακτικά Βουλής, (1996). *Συνεδρίαση ΡΙΣΤ' - 2 Μαΐου 1996*, σ. 5867.
- [37] Ν.3966/2011. «Θεσμικό πλαίσιο των Προτύπων Πειραματικών Σχολείων.- Τόρση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής- (Φ.Ε.Κ Α'/118/24-05-2011).

- [38] *Πρακτικά Βουλής, Συνεδρίαση ΙΚΗ΄-20 Μαΐου 1996, σ. 6551.*
- [39] Μάρκου, Γ., ό.π. σ. 85
- [40] Ν.4027/2011 ό.π.
- [41] Υ.ΠΑΙ.Θ. Στοιχεία από τη Διεύθυνση Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης τον Φεβρουάριο του 2013.
- [42] Υ.ΠΑΙ.Θ./ΔΙΠΟΔΕ (Απρίλιος 2013). Τα στοιχεία αυτά βρίσκονται συνεχώς υπό μεταβολή λόγω ανακλήσεων απόσπασης πολλών Εκπαιδευτικών για οικονομικούς λόγους.
- [43] <http://esos.gr/article/eidiseis-omogeneia>. Αναρτήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2013.
- [44] Κουδούνα, Μ. (2012). Πολιτικές Πρακτικές για την Ομογένεια στην εποχή της κρίσης και της αβεβαιότητας. Ο Νόμος 4027/2011, για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο Εξωτερικά, στα Πρακτικά υπό έκδοση 8^ο Πανελληνίου Συνεδρίου για την «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα». Γιάννενα, Π.Ε.Ε.
- [45] *Αιτιολογική Έκθεση του Νόμου 4027/2011*, Αθήνα Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α-Βουλή
- [46] Βουλή των Ελλήνων, Περίοδος ΙΕ΄ Σύνοδος Α΄ Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων 10 Ιανουαρίου 2013. Σχέδιο Νόμου «*Οργάνωση και Λειτουργία Ιδρύματος Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης και Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και άλλες διατάξεις*».
- [47] Νόμος υπ΄ αριθμ. 4076/2012. «*Ρυθμίσεις Θεμάτων Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις*» Φ.Ε.Κ 159/10 Αυγούστου 2012, Τεύχος Α΄
- [48] Νόμος υπ΄ αριθ. 4009/2011. «*Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*» Φ.Ε.Κ 195/6 Σεπτεμβρίου 2011, Τεύχος Α΄
- [49] European Commission (2001). Luxembourg: *Office for Official Publications of the European Communities*.
- [50] Ζαβλανός, Μ. (2003). *Η ολική ποιότητα στην Εκπαίδευση*. Αθήνα Εκδόσεις Σταμούλη.
- [51] Unesco (2004). *United Nations Educational Scientific and Cultural Organization Quality Education and HIV/AIDS*. Paris.
- [52] *World Education Forum (2000). The Dakar Framework for action*. Unesco: France (<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001211/121147e.pdf>)
- [53] Hattie, J. (2009). *Visible Learning. A Synthesis of over 800 metanalyses relating to achievement*. London Rout ledge.